ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠ' ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
στην υπόθεση C-182/89 *

I — Περιστατικά και διαδικασία

1. *Νομικό πλαίσιο*

α) Η Σύμβαση της Ουάσιγκτον

1. Η Σύμβαση της Ουάσιγκτον για το διεθνές εμπόριο άγριων ειδών πανίδας και χλωρίδας που απειλούνται με εξαφάνιση (στο εξής: Σύμβαση), της 3ης Μαρτίου 1973 (ΕΕ 1982, L 384, σ. 7), έχει ως σκοπό την προστασία ορισμένων ειδών πανίδας και χλωρίδας που απειλούνται με εξαφάνιση. Προς τούτο ρυθμίζει το διεθνές εμπόριο ορισμένων ειδών, καθώς και των προϊόντων που λαμβάνονται από τα είδη αυτά και αναγνωρίζονται εύκολα. Τα είδη που καλύπτει η Σύμβαση απαριθμούνται στα παραρτήματά της.

Το παράρτημα I περιλαμβάνει όλα τα είδη που απειλούνται με εξαφάνιση και που επηρεάζονται ή θα ήταν δυνατόν να επηρεαστούν από το εμπόριο. Το εμπόριο των ειδών αυτών δεν επιτρέπεται παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις.

Στο παράρτημα II περιλαμβάνονται όλα τα είδη που θα ήταν δυνατόν να απειληθούν με εξαφάνιση, αν για το εμπόριό τους δεν υπάρξει αυστηρή ρύθμιση με σκοπό την αποφυγή κάθε εκμεταλλεύσεως που θα ήταν ασυμβίβαστη με την επιβίωσή τους.

Το παράρτημα III περιλαμβάνει τα είδη για τα οποία τα συμβαλλόμενα μέρη προτίθενται να θεσπίσουν ρύθμιση με σκοπό την αποφυγή ή τον περιορισμό της εκμεταλλεύσεώς τους.

Η Σύμβαση προβλέπει την καθιέρωση μιας διαδικασίας χορηγήσεως και προσκομίσεως αδείας για την εξαγωγή, την επανεξαγωγή και την εισαγωγή των ειδών που εμπίπτουν στη Σύμβαση. Η αυστηρότητα της διαδικασίας ποικίλλει ανάλογα με την κατάταξη του είδους στα παραρτήματα της Συμβάσεως.

Όσον αφορά το παράρτημα II, στο οποίο περιλαμβάνονται οι *Felis wiedii* και οι *Felis geoffroyi* (δύο είδη αγριόγατων), η ρύθμιση είναι η εξής:

« Για την εξαγωγή δείγματος είδους που αναγράφεται στο παράρτημα II απαιτείται προηγούμενη χορήγηση και προσκόμιση άδειας εξαγωγής. Αυτή η άδεια χορηγείται μόνον όταν πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

— να έχει αποφανθεί επιστημονική αρχή του κράτους εξαγωγής ότι αυτή η εξαγωγή δεν είναι επιζήμια για την επιβίωση του εν λόγω είδους·

— όργανο διαχείρισης του κράτους εξαγωγής να έχει αποδείξεις ότι το δείγμα δεν ελήφθη κατά παράβαση της ισχύουσας στο κράτος αυτό νομοθεσίας σχετικά με την προστασία της πανίδας και της χλωρίδας.

Για κάθε συμβαλλόμενο μέρος, μία επιστημονική αρχή θα επιτηρεί συνεχώς τη χορήγηση από το εν λόγω μέρος των αδειών εξαγωγής για τα δείγματα των ειδών που αναγράφονται στο παράρτημα II, καθώς και τις εξαγωγές αυτών των ειδών που πραγματοποιούνται. Όταν μία επιστημονική αρχή διαπιστώνει ότι

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

πρέπει να περιορισθεί η εξαγωγή των δειγμάτων ενός από τα είδη αυτά, για να διατηρηθεί σε όλη την περιοχή εξάπλωσής του σε επίπεδο που θα ανταποκρίνεται στο ρόλο του μέσα στα οικολογικά συστήματα στα οποία απαντά και το οποίο να είναι πολύ υψηλότερο από αυτό το οποίο θα επέτρεπε την αναγραφή του είδους αυτού στο παράρτημα Ι, πληροφορεί το αρμόδιο όργανο διαχείρισης για τα κατάλληλα μέτρα που πρέπει να ληφθούν ώστε να περιορισθεί η χορήγηση αδειών εξαγωγής για το εμπόριο δειγμάτων του εν λόγω είδους.

Για την εισαγωγή ενός δείγματος είδους που αναγράφεται στο παράρτημα ΙΙ απαιτείται προηγούμενη προσκόμιση άδειας εξαγωγής ή πιστοποιητικού επανεξαγωγής.

Για την επανεξαγωγή δείγματος είδους που αναγράφεται στο παράρτημα ΙΙ απαιτείται προηγούμενη χορήγηση και προσκόμιση πιστοποιητικού επανεξαγωγής. Αυτό το πιστοποιητικό χορηγείται μόνον εφόσον πληρούται μεταξύ άλλων η ακόλουθη προϋπόθεση:

όργανο διαχείρισης του κράτους επανεξαγωγής να έχει αποδείξεις ότι το δείγμα έχει εισαχθεί σε αυτό το κράτος σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης. »

Όσον αφορά το όργανο διαχειρίσεως και την επιστημονική αρχή που αναφέρονται ανωτέρω, η Σύμβαση προβλέπει ότι κάθε συμβαλλόμενο μέρος ορίζει ένα ή περισσότερα όργανα διαχειρίσεως που είναι αρμόδια για να χορηγούν τις άδειες και τα πιστοποιητικά εν ονόματι του συμβαλλόμενου αυτού μέρους, καθώς και μία ή περισσότερες επιστημονικές αρχές.

2. Η Σύμβαση προβλέπει επίσης τη συγκρότηση γραμματείας και τη σύγκληση διασκέψεως των συμβαλλομένων μερών.

Η Γραμματεία της Συμβάσεως συγκαλεί τακτικές συνόδους της διασκέψεως τουλάχιστον μία φορά κάθε δύο χρόνια και έκτακτες συνόδους, όταν το ζητήσει το ένα τρίτο τουλάχιστον των μερών.

Κατά τις συνόδους της διασκέψεως τα συμβαλλόμενα μέρη εξετάζουν την όλη εφαρμογή της Συμβάσεως και μπορούν, μεταξύ άλλων, να εξετάζουν την ανάγκη τροποποιήσεως των παραρτημάτων, να εξετάζουν τις εκθέσεις που υποβάλλουν η Γραμματεία ή τα συμβαλλόμενα μέρη και να κάνουν συστάσεις για τη βελτίωση της εφαρμογής της Συμβάσεως.

Η Γραμματεία μπορεί, μεταξύ άλλων, να αναλαμβάνει, σύμφωνα με τα προγράμματα που καταρτίζονται από τη διάσκεψη, την πραγματοποίηση επιστημονικών και τεχνικών μελετών που θα συμβάλλουν στη βελτίωση της εφαρμογής της Συμβάσεως, να μελετά τις εκθέσεις των μερών, να συντάσσει εκθέσεις, να κάνει συστάσεις για την εκπλήρωση των σκοπών και την εφαρμογή των διατάξεων της Συμβάσεως, καθώς και να προβαίνει σε ανταλλαγές πληροφοριών επιστημονικής ή τεχνικής φύσεως.

3. Η Σύμβαση υποχρεώνει τα συμβαλλόμενα μέρη να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για να θέσουν σε εφαρμογή τις διατάξεις της και να απαγορεύουν το εμπόριο των δειγμάτων κατά παράβαση των διατάξεων αυτών. Επιπλέον, κάθε συμβαλλόμενο μέρος πρέπει να τηρεί κατάλογο των εξαγωγέων και των εισαγωγέων, στον οποίο να εμφαίνεται επίσης ο αριθμός και η φύση των αδειών και των πιστοποιητικών που χορηγεί. Πρέπει επίσης να συντάσσει περιοδικά εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή της Συμβάσεως και να τις διαβιβάζει στη Γραμματεία.

Κατά το άρθρο XIV της Συμβάσεως, τα μέρη μπορούν να θεσπίζουν αυστηρότερα μέτρα σχετικά με τις προϋποθέσεις εμπορίας, αιχμα-

λωσίας, συλλογής, κατοχής ή μεταφοράς των δειγμάτων των ειδών που αναγράφονται στα παραρτήματα.

Τέλος, οι διατάξεις της Συμβάσεως δεν θίγουν σε καμία περίπτωση τις διατάξεις ή τις υποχρεώσεις που απορρέουν από διεθνείς συμφωνίες περί δημιουργίας περιφερειακής ενώσεως ή περιφερειακής εμπορικής ζώνης.

Συμβαλλόμενα μέρη στη Σύμβαση είναι όλα τα κράτη μέλη της ΕΟΚ εκτός από την Ελλάδα και την Ιρλανδία. Η Κοινότητα δεν μπορεί (ακόμη) να προσχωρήσει στη Σύμβαση. Η τροποποίηση της Συμβάσεως κατά τρόπο ώστε να δίδεται η δυνατότητα προσχωρήσεως και στις περιφερειακές οργανώσεις οικονομικής ολοκληρώσεως δεν έχει ακόμη εγκριθεί από τα συμβαλλόμενα μέρη.

β) Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 3626/82

4. Στο επίπεδο της Κοινότητας αποδείχθηκε ότι ήταν αναγκαίο να εξασφαλιστεί η ομοιόμορφη εφαρμογή ορισμένων μέτρων εμπορικής πολιτικής με τα οποία τίθενται σε εφαρμογή οι διατάξεις της Συμβάσεως. Για το λόγο αυτό το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό 3626/82.

Κατά το άρθρο 5 του κανονισμού, η είσοδος στην Κοινότητα των ειδών που καλύπτονται από τον κανονισμό προϋποθέτει την προσκόμιση άδειας ή πιστοποιητικού εισαγωγής.

Τα είδη που προστατεύονται από τον κανονισμό είναι τα ίδια με αυτά που αφορά η Σύμβαση. Για ορισμένα όμως είδη η Κοινότητα αποφάσισε να προβλέψει ενισχυμένη προστασία σε σχέση με τη Σύμβαση. Έτσι, όπως προκύπτει από το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού, η εισαγωγή των ειδών *Felis geoffroyi* και *Felis wiedii* απαιτεί την προσκόμιση άδειας εισαγωγής, η οποία χορηγείται μόνο εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο β.

Η τελευταία αυτή διάταξη έχει ως εξής:

« Η άδεια εισαγωγής που αναφέρεται στο άρθρο 3, παράγραφος 2, χορηγείται μόνον εφόσον:

— είναι φανερό ή ο αιτών το αποδεικνύει, με τρόπο αξιόπιστο, ότι η σύλληψη ή η συλλογή του δείγματος στο φυσικό περιβάλλον δεν έχει βλαπτικές επιδράσεις στη διατήρηση των ειδών ούτε στην έκταση της περιοχής εξάπλωσης των συγκεκριμένων πληθυσμών ενός είδους ... »

Οι αιτήσεις χορηγήσεως αδειών εισαγωγής εξετάζονται από το όργανο διαχειρίσεως στη δικαιοδοσία του οποίου εμπίπτει ο τόπος προορισμού του δείγματος. Τα κράτη μέλη είναι υποχρεωμένα να ανακοινώσουν στην Επιτροπή τον πίνακα και τις διευθύνσεις των οργάνων διαχειρίσεως και των επιστημονικών αρχών που έχουν ορίσει βάσει της Συμβάσεως (βλέπε σημείο 1 ανωτέρω), καθώς και τις άλλες ενδεχομένως αρμόδιες αρχές στις οποίες αναφέρεται ο κανονισμός.

Οι άδειες εισαγωγής που χορηγεί το όργανο διαχειρίσεως ενός κράτους μέλους ισχύουν σε ολόκληρη την Κοινότητα. Επιπλέον, κάθε κράτος μέλος έχει την υποχρέωση να αναγνωρίζει τις αποφάσεις των αρμόδιων αρχών των άλλων κρατών μελών.

5. Το άρθρο 19 του κανονισμού προβλέπει τη σύσταση μιας επιτροπής της Συμβάσεως, η οποία αποτελείται από αντιπροσώπους των κρατών μελών και προεδρεύεται από αντιπρόσωπο της Επιτροπής. Η επιτροπή αυτή εξετάζει κάθε θέμα σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού. Επιπλέον, η επιτροπή αυτή καθορίζει, σύμφωνα με τη λεγόμενη « διαδικασία της επιτροπής διαχειρίσεως », η οποία προβλέπεται στο άρθρο 21, παράγραφοι 2 και 3, τον τύπο των εγγράφων που προβλέπει ο κανονισμός και καθιερώνει ενιαίες προϋποθέσεις για τη χορήγησή τους. Βάσει του άρθρου 21, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων εξέδωσε τον κανονισμό 3418/83, της 28ης Νοεμβρίου 1983, για τη θέσπιση διατάξεων σχετικά με την ομοιόμορφη έκδοση και χρήση των εγγράφων που απαιτούνται για την εφαρμογή στην Κοινότητα της Σύμβασης για το διεθνές εμπόριο των ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας που απειλούνται με εξαφάνιση (ΕΕ 1983, L 344, σ. 1).

Όσον αφορά ειδικότερα την εφαρμογή του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο β, η Επιτροπή πρότεινε στην επιτροπή της Συμβάσεως μια διαδικασία στενής συνεργασίας κατά την εξέταση των αιτήσεων αδειών εισαγωγής των απειλούμενων ειδών.

6. Τέλος, το άρθρο 17 του κανονισμού προβλέπει ότι τα κράτη μέλη και η Επιτροπή πρέπει να ανταλλάσσουν τα στοιχεία που είναι αναγκαία για την εφαρμογή του κανονισμού. Τα κράτη μέλη είναι π. χ. υποχρεωμένα να διαβιβάζουν στην Επιτροπή όλα τα στοιχεία που είναι αναγκαία για τη σύνταξη των πινάκων και των εκθέσεων που προβλέπει η Σύμβαση (βλέπε σημείο 3 ανωτέρω) (άρθρο 8 του κανονισμού), να ενημερώνουν την Επιτροπή για τα αυστηρότερα σε σχέση με τα προβλεπόμενα από τον κανονισμό μέτρα, τα οποία μπορούν να θεσπίζουν δυνάμει του άρθρου 15, καθώς και να διαβιβάζουν στην Επιτροπή όλες τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με τις έρευνες που αφορούν την κατάσταση των ειδών που απειλούνται με εξαφάνιση και τις μεθόδους ελέγχου του εμπορίου (άρθρο 18 του κανονισμού).

Η πρόταση αυτή προβλέπει την υποχρέωση των κρατών μελών να ενημερώνουν με τηλετύπημα τα άλλα κράτη μέλη, απευθείας ή μέσω της Επιτροπής, για τις αιτήσεις αδειών εισαγωγής, εφόσον πρόκειται για ποσότητες που θεωρούνται πολύ μεγάλες για το συγκεκριμένο είδος. Το κράτος μέλος πρέπει να ζητήσει τη γνώμη της επιστημονικής αρχής του πριν χορηγήσει την άδεια. Μπορεί επίσης να ζητήσει τη γνώμη των επιστημονικών αρχών άλλων κρατών μελών, άλλων επιστημονικών οργανισμών ή της Επιτροπής. Τα άλλα κράτη μέλη θέτουν στη διάθεση του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους τα διαθέσιμα επιστημονικά στοιχεία εντός δέκα ημερών. Αν το κράτος μέλος αρνηθεί να χορηγήσει την άδεια, ενημερώνει την Επιτροπή αιτιολογώντας την απόφασή του αυτή. Η Επιτροπή διαβιβάζει αμέσως στα άλλα κράτη μέλη τα πληροφοριακά αυτά στοιχεία. Αν τα κράτη μέλη δεν αντιδράσουν, αυτό σημαίνει ότι όλα θα αρνηθούν επίσης τη χορήγηση άδειας σε παρεμφερείς περιπτώσεις. Αν όμως ένα κράτος μέλος προτίθεται να αποκλίνει σημαντικά από απόφαση που κοινοποίησε άλλο κράτος μέλος, πρέπει προηγουμένως να ενημερώσει την Επιτροπή.

γ) Η κοινοτική πρακτική

7. Αποτέλεσμα των διατάξεων του κανονισμού 3626/82 ήταν μια ευρύτατη διοικητική συνεργασία στο πλαίσιο της επιτροπής της Συμβάσεως, μεταξύ των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών και της Επιτροπής. Ο πρωταρχικός σκοπός της συνεργασίας αυτής είναι η ομοιόμορφη εφαρμογή των διατάξεων του κανονισμού και της Συμβάσεως σε όλη την Κοινότητα.

Για ορισμένους λόγους που δεν διασαφηνίστηκαν, η επιτροπή της Συμβάσεως δεν ενέκρινε την πρόταση αυτή. Κανένα όμως κράτος μέλος δεν πρόβαλε αντιρρήσεις για την εφαρμογή της προτεινόμενης διαδικασίας στην πράξη. Πράγματι, από τότε που συζητήθηκε η πρόταση αυτή σε συνεδρίαση της επιτροπής της Συμβάσεως, τα κράτη μέλη τηρούν γενικά την ανεπίσημη αυτή διαδικασία.

Επιπλέον, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι θα εξετάζει όλες τις περιπτώσεις εισαγωγής που εμπίπτουν στο άρθρο 10, παράγραφος 1, στοιχείο β, με γνώμονα τη διαδικασία αυτή και ότι δεν θα διστάζει να κινήσει την ενδεικνυόμενη διαδικασία κατά παραβάσεως, αν χορηγείται άδεια χωρίς να εφαρμοστεί η προτεινόμενη διαδικασία. Κατά την Επιτροπή, η χορήγηση αδειών χωρίς εφαρμογή της προτεινόμενης διαδικασίας θα μπορούσε να έχει άμεσες συνέπειες επί της λειτουργίας της κοινής αγοράς και να δημιουργήσει στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

2. *Ιστορικό της διαφοράς*

α) Οι εισαγωγές από τη Βολιβία

8. Η εφαρμογή της Συμβάσεως της Ουάσιγκτον στη Βολιβία απέχει πολύ από του να είναι ικανοποιητική, κυρίως λόγω της ελλείψεως επιστημονικών στοιχείων, προσωπικού και επιστημονικών οργάνων, η οποία καθιστά αδύνατη την καταστολή του λαθρεμπορίου προστατευόμενων ζώων της ίδιας αυτής χώρας ή των γειτονικών χωρών, στις οποίες υφίστανται απαγορεύσεις ή περιορισμοί των εξαγωγών.

Η εφαρμογή της Συμβάσεως στη Βολιβία συζητήθηκε κατά τη διάσκεψη των συμβαλλομένων μερών που πραγματοποιήθηκε στο Μπουένος Άιρες από τις 22 Απριλίου μέχρι τις 3 Μαΐου 1985. Κατά τις συζητήσεις αυτές διαπιστώθηκε η ύπαρξη εκτεταμένου παρανόμου εμπορίου ειδών από τη Βολιβία, καθώς και η ύπαρξη μεγάλου αριθμού πλαστών αδειών εξαγωγής ή επανεξαγωγής. Η αντιπροσωπεία της Βολιβίας αναγνώρισε ότι υπάρχουν πολλά προβλήματα για την εφαρμογή της Συμβάσεως στη χώρα της.

Στις 30 Απριλίου 1985 η διάσκεψη εξέδωσε ψήφισμα με το οποίο συνιστάται σε όλα τα συμβαλλόμενα μέρη, « εφόσον η Κυβέρνηση της Βολιβίας δεν παράσχει εντός 90 ημερών στη Μόνιμη Επιτροπή την απόδειξη ότι έχει λάβει τα αναγκαία μέτρα για την ορθή εφαρμογή της Συμβάσεως, να μη δέχονται τις αποστολές προστατευόμενων ζώων ή φυτών που συνοδεύονται από βολιβιανά έγγραφα ή ειδών που δηλώνονται ως προερχόμενα από τη Βολιβία, μέχρις ότου η Κυβέρνηση της χώρας αυτής αποδείξει στη διάσκεψη των συμβαλλομένων μερών ή στη Μόνιμη Επιτροπή ότι έχει λάβει όλα τα μέτρα που μπορούσε για την ορθή εφαρμογή της Συμβάσεως » (ψήφισμα της διασκέψεως 5.2 της 30ής Απριλίου 1985).

Κατόπιν της εκδόσεως του ψηφίσματος αυτού, οι υπηρεσίες της Επιτροπής, αφού συμβουλεύθηκαν τα κράτη μέλη που είχαν αντιπροσωπευθεί στη διάσκεψη, έστειλαν τηλετύπημα προς τα όργανα διαχειρίσεως της Συμβάσεως στα κράτη μέλη, με το οποίο τα ενημέρωναν για την έκδοση του ψηφίσματος και για το γεγονός ότι δεν επιτρεπόταν πλέον να χορηγηθεί καμία άδεια εισαγωγής για τα είδη που εξάγονταν ή επανεξάγονταν από τη Βολιβία.

Κατόπιν του ψηφίσματος της διασκέψεως του Μπουένος Άιρες, η Βολιβία προσκόμισε ορισμένα έγγραφα τα οποία η Γραμματεία της Συμβάσεως διαβίβασε με έγγραφο της 1ης Αυγούστου 1985 στα συμβαλλόμενα μέρη. Στο έγγραφο αυτό η Γραμματεία εξέφραζε την

άποψη ότι τα μέτρα που είχε λάβει η Κυβέρνηση της Βολιβίας δεν επαρκούσαν ως απόδειξη του ότι η κατάσταση στη Βολιβία είχε διορθωθεί.

Στις 8 Αυγούστου 1985 η Κυβέρνηση της Βολιβίας ανακοίνωσε εγγράφως στη Γραμματεία της Συμβάσεως τα νέα μέτρα που επρόκειτο να λάβει.

Η Μόνιμη Επιτροπή της Συμβάσεως, κατά τη συνεδρίασή της από 28 Οκτωβρίου μέχρι 1η Νοεμβρίου 1985 στη Λωζάνη, έκρινε ότι αυτή τη φορά τα μέτρα που είχε λάβει η Κυβέρνηση της Βολιβίας ήταν σημαντικά. Κατόπιν αυτού ζήτησε από τη Γραμματεία να προβεί στη σύσταση προς τα συμβαλλόμενα μέρη που είχαν απαγορεύσει την εισαγωγή ειδών από τη Βολιβία να αναστείλουν το μέτρο αυτό. Τα πορίσματα της Μόνιμης Επιτροπής κοινοποιήθηκαν στα συμβαλλόμενα μέρη στις 17 Δεκεμβρίου 1985.

β) Οι εισαγωγές αγρίων γατών από τη Βολιβία στην Κοινότητα

9. Με έγγραφο της 5ης Απριλίου 1985 οι βελγικές αρχές πληροφόρησαν την Επιτροπή ότι κατά την άποψή τους η θανάτωση αγριόγατων στο φυσικό τους περιβάλλον προκειμένου να ληφθούν 14 000 και πλέον δέρματα *Felis geoffroyi* και 5 500 και πλέον δέρματα *Felis wiedii* ενδέχεται να έχει αρνητικές συνέπειες για τη διατήρηση των εν λόγω δύο ειδών ή επί της εκτάσεως της περιοχής εξαπλώσεως των πληθυσμών αυτών, και συγκεκριμένα στη Βολιβία. Για το λόγο αυτό οι βελγικές αρχές απέρριψαν τις αιτήσεις χορηγήσεως αδειών εισαγωγής. Η απόφαση αυτή ελήφθη βάσει των στοιχείων που είχαν δώσει οι επιστημονικές αρχές άλλων κρατών μελών. Επιπλέον, το είδος αυτό θεωρείται κατά τον νόμο της Βολιβίας ως απειλούμενο με εξαφάνιση.

Η επιτροπή της Συμβάσεως της Κοινότητας, κατά τη σύνοδο της 12ης-14ης Νοεμβρίου 1985, συνέταξε ένα σχέδιο πορισμάτων, σύμφωνα με το οποίο τα κράτη μέλη μπορούν, αφού συμβουλευθούν τις επιστημονικές τους αρχές, να θεωρήσουν ότι οι προϋποθέσεις του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο β, και οι προϋποθέσεις που τίθενται για τις εισαγωγές ειδών του παραρτήματος II της Συμβάσεως συντρέχουν για τις εισαγωγές από τη Βολιβία στο πλαίσιο του συστήματος ποσοστώσεων και των άλλων μέτρων εφαρμογής που έχουν συμφωνηθεί μεταξύ της Κυβερνήσεως της Βολιβίας και της Γραμματείας της Συμβάσεως. Όσον αφορά όμως τη *Felis geoffroyi* και τη *Felis wiedii*, διευκρινιζόταν ότι δεν είχε καταστεί δυνατόν να προβλεφθούν ποσοστώσεις και ότι κατά συνέπεια η Βολιβία και η Γραμματεία της Συμβάσεως δεν θα χορηγούσαν άδειες εξαγωγής για τα δέρματα των δύο αυτών ειδών, ενόσω δεν υπήρχαν ακόμη τα αναγκαία επιστημονικά και εμπορικά στοιχεία.

Στη συνέχεια τα κράτη μέλη δεν κατόρθωσαν να καταλήξουν σε συμφωνία σε σχέση με αυτό το σχέδιο πορισμάτων. Η ασυμφωνία τους όμως δεν αφορούσε την ανάγκη καθιερώσεως ποσοστώσεων εξαγωγής, αλλά μόνο το ύψος τους. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεώρησε ότι η επίμαχη απαγόρευση εισαγωγής δερμάτων αγριόγατων εξακολουθούσε να ισχύει σε όλη την Κοινότητα, μέχρις ότου λαμβανόταν αντίθετη απόφαση, η οποία όμως δεν ελήφθη ποτέ.

γ) Η εισαγωγή των δερμάτων αγρίων γατών στη Γαλλία

10. Στις 6 Φεβρουαρίου 1986 οι γαλλικές αρχές χορήγησαν άδειες εισαγωγής για 6 000 περίπου δέρματα αγρίων γατών από τη Βολιβία. Οι άδειες εισαγωγής αναφέρονται ρητά στις

άδειες εξαγωγής που χορήγησαν οι αρχές της Βολιβίας στις 5 Αυγούστου 1985.

Στη συνέχεια η γαλλική εταιρία ARSI SA, κυρία των δερμάτων αυτών και εξαγωγέας προς τη Γερμανία, ζήτησε πιστοποιητικά ενδοκοινοτικής κυκλοφορίας για τα εμπορεύματα αυτά, τα οποία και έλαβε. Στις 13 Φεβρουαρίου 1986 οι γερμανικές αρχές κατέσχεσαν στο αεροδρόμιο του Μονάχου τα 6 000 δέρματα αυτά. Ενώπιον των γερμανικών δικαστηρίων εκκρεμεί προσφυγή κατά της κατασχέσεως αυτής.

Με έγγραφο της 16ης Ιουλίου 1986, που απέστειλαν προς το γερμανικό Ομοσπονδιακό Υπουργείο Περιβάλλοντος, οι γαλλικές αρχές αναγνώρισαν ότι οι επίμαχες άδειες είχαν χορηγηθεί κατά τη διάρκεια της βάσει της Συμβάσεως αναστολής κάθε εισαγωγής από τη Βολιβία, ότι οι άδειες αυτές κακώς είχαν χορηγηθεί στην εταιρία ARSI, και ότι επρόκειτο για ένα λυπηρό σφάλμα, για το οποίο οι γαλλικές αρχές εξέφραζαν τη βαθιά τους λύπη.

δ) Διοικητική διαδικασία

11. Με έγγραφο της 30ής Ιουλίου 1986 η Επιτροπή πληροφόρησε τη Γαλλική Κυβέρνηση ότι θεωρούσε ότι οι γαλλικές αρχές δεν είχαν εφαρμόσει ορθά το άρθρο 10, παράγραφος 1, στοιχείο β, του κανονισμού 3626/82 και ότι κατά συνέπεια η Γαλλία είχε παραβεί τις υποχρεώσεις που υπέχει από τον κανονισμό αυτό, καθώς και από το άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΟΚ. Η Επιτροπή υπενθύμισε σχετικά το ψήφισμα της διασκέψεως της Συμβάσεως στο Μπουένος Άιρες, από το οποίο προέκυπτε ότι η Βολιβία δεν ήταν σε θέση να εφαρμόζει ορθά τη Σύμβαση και ότι, κατά συνέπεια, δεν ήσαν αξιόπιστα τα έγγραφα εξαγωγής που χορηγούσε. Στη συνέχεια η Επιτροπή κάλεσε τη Γαλλική Κυβέρνηση να διατυπώσει τις παρατηρήσεις της και να ανακαλέσει ή να ακυρώσει την απόφαση περί χορηγήσεως άδειας εισαγωγής.

Η Γαλλική Κυβέρνηση απάντησε με έγγραφο της 3ης Δεκεμβρίου 1986, με το οποίο ισχυρίζεται ότι το ψήφισμα του Μπουένος Άιρες αποτελεί απλώς μια σύσταση χωρίς νομική αξία. Κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, η τήρηση του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο β, εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών. Στη συγκεκριμένη δε περίπτωση, η γαλλική επιστημονική αρχή προέβη στις αναγκαίες εξακριβώσεις και έκρινε ότι μπορούσαν να χορηγηθούν οι άδειες εισαγωγής. Επιπλέον, η Γαλλική Κυβέρνηση παρατήρησε ότι δεν υφίσταται καμία κοινοτική απόφαση που να απαγορεύει τις εισαγωγές από τη Βολιβία. Τέλος, υπενθύμισε ότι το γαλλικό διοικητικό δίκαιο δεν επιτρέπει την ανάκληση των νόμιμων ατομικών αποφάσεων που δημιουργούν δικαιώματα.

12. Κατά την Επιτροπή, οι παρατηρήσεις αυτές δεν μπορούσαν να έχουν ως αποτέλεσμα την άρση των αντιρρήσεών της. Κατά συνέπεια, εξέδωσε αιτιολογημένη απόφαση, η οποία κοινοποιήθηκε στη Γαλλική Κυβέρνηση στις 4 Νοεμβρίου 1987 και με την οποία η Επιτροπή παρατηρούσε ότι αντικείμενο της διαδικασίας δεν αποτελεί η μη συμμόρφωση προς το ψήφισμα της διασκέψεως, αλλά η εσφαλμένη εφαρμογή του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο β. Το ψήφισμα αποτελεί απλώς ένα — σημαντικότατο βέβαια — στοιχείο επί του οποίου στηρίζεται η γνώμη της Επιτροπής. Όσον αφορά τις εξακριβώσεις που πραγματοποιήθηκαν από την επιστημονική αρχή, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η αρχή αυτή δεν μπορεί λογικά να κατέληξε στο συμπέρασμα αυτό. Από το ψήφισμα δηλαδή προκύπτει σαφέστατα ότι, αν η Βολιβία δεν δώσει εγγυήσεις για την ορθή εφαρμογή της Συμβάσεως, οι εισαγωγές ειδών από τη χώρα αυτή θα επιδρούν αρνητικά επί της διατηρήσεως των

ειδών. Η Επιτροπή παρατήρησε επίσης ότι τα προβλήματα που ανακύπτουν λόγω του γαλλικού διοικητικού δικαίου δεν έχουν καμία σημασία. Επιπλέον, δεν πρόκειται για νόμιμη ατομική πράξη. Κατόπιν αυτών, η Επιτροπή ζήτησε από τη Γαλλική Κυβέρνηση να ανακαλέσει ή να ακυρώσει την απόφαση περί χορηγήσεως της επίμαχης άδειας εισαγωγής.

Με έγγραφο της 25ης Μαΐου 1988 η Γαλλική Κυβέρνηση απάντησε στην αιτολογημένη γνώμη της Επιτροπής. Η κυβέρνηση αυτή ισχυρίστηκε, μεταξύ άλλων, ότι το κρίσιμο εν προκειμένω στοιχείο, στο οποίο οφείλεται η παράβαση του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο β, είναι η μη εφαρμογή του ψηφίσματος του Μπουένος Άιρες. Η συλλογιστική όμως της Επιτροπής δεν λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι σκοπός του ψηφίσματος είναι να επιβληθούν κυρώσεις για την ανεπάρκεια της βολιβιανής διοικήσεως και ότι το ψήφισμα αυτό δεν έχει αντίθετα καμία άμεση σχέση με τη βιολογική χειροτέρευση του φυσικού περιβάλλοντος ούτε με την κατάσταση των αιλουροειδών. Δεδομένου ότι η επιστημονική αρχή που έχει οριστεί δυνάμει της Συμβάσεως — δηλαδή η Γραμματεία Πανίδας-Χλωρίδας του Εθνικού Μουσείου Φυσικής Ιστορίας — έκρινε ότι μπορούσε να χορηγηθεί η άδεια εισαγωγής, η Γαλλική Κυβέρνηση φρονεί ότι τηρήθηκαν οι προϋποθέσεις του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο β.

Κατόπιν όλων των ανωτέρω, η Επιτροπή προσέφυγε στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 169, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης.

3. *Διαδικασία*

13. Το δικόγραφο της προσφυγής της Επιτροπής πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 25 Μαΐου 1989.

Η έγγραφη διαδικασία διεξήχθη κανονικά.

Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, το Δικαστήριο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

II — Αιτήματα των διαδίκων

14. Η Επιτροπή, *προσφεύγουσα,* ζητεί από το Δικαστήριο:

1) να αναγνωρίσει ότι η Γαλλική Δημοκρατία, χορηγώντας τον Φεβρουάριο του 1986 άδειες εισαγωγής από τη Βολιβία 6 000 και πλέον δερμάτων των ειδών *Felis geoffroyi* και *Felis wiedii,* παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 10, παράγραφος 1, στοιχείο β, του κανονισμού 3626/82 του Συμβουλίου, της 3ης Δεκεμβρίου 1982, για την εφαρμογή στην Κοινότητα της Σύμβασης για το διεθνές εμπόριο ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας που απειλούνται με εξαφάνιση, και από τα άρθρα 5 και 189 της Συνθήκης ΕΟΚ,

2) να καταδικάσει τη Γαλλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

Η Γαλλική Δημοκρατία, *καθής,* ζητεί από το Δικαστήριο:

1) να απορρίψει την προσφυγή,

2) να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

III — Ισχυρισμοί και επιχειρήματα των διαδίκων

15. Η *Επιτροπή* παρατηρεί κατ' αρχάς ότι δεν κατηγορεί τη Γαλλική Κυβέρνηση για παράβαση του ψηφίσματος του Μπουένος Άιρες, αλλά για εσφαλμένη εφαρμογή του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο β, του κανονισμού 3626/82. Οι προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο αυτό για τη χορήγηση άδειας εισαγωγής στην Κοινότητα είναι σαφείς και συγκεκριμένες. Είναι σαφές ότι οι προϋποθέσεις αυτές δεν συνέτρεχαν για τις εισαγωγές από τη Βολιβία για τις οποίες οι άδειες εξαγωγής είχαν χορηγηθεί τον Αύγουστο του 1985. Από το ψήφισμα του Μπουένος Άιρες προκύπτει ότι η κατάσταση στη Βολιβία όσον αφορά την εφαρμογή της Συμβάσεως της Ουάσιγκτον ήταν τέτοια, ώστε δεν ήταν καθόλου προφανές ότι η αιχμαλωσία άγριων ζώων στο φυσικό τους περιβάλλον δεν θα είχε αρνητικές συνέπειες για τη διατήρηση των ειδών ή για την έκταση της περιοχής εξαπλώσεως των συγκεκριμένων πληθυσμών.

Η Σύμβαση χαρακτηρίζει τις αγριόγατες ως « είδη τα οποία, αν και δεν απειλούνται απαραίτητα προς το παρόν με εξαφάνιση, στο μέλλον θα ήταν δυνατόν να απειληθούν, εάν το εμπόριο δειγμάτων αυτών των ειδών δεν ρυθμιστεί αυστηρά ». Η αυστηρή ρύθμιση ακριβώς αυτή δεν υφίσταται στη Βολιβία.

Επιπλέον, η Επιτροπή είχε πληροφορήσει επανειλημμένα τα κράτη μέλη, όπως π. χ. με τηλετύπημα της 30ής Απριλίου 1985, ότι για τις εισαγωγές από τη Βολιβία δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο β. Με την άποψη αυτή συμφωνούσαν όλα τα κράτη μέλη.

16. Η *Γαλλική Κυβέρνηση* εμμένει στο ότι οι αιτιάσεις της Επιτροπής στηρίζονται στην πραγματικότητα σε κείμενα που δεν έχουν δεσμευτική ισχύ, δηλαδή στο ψήφισμα του Μπουένος Άιρες και στο τηλετύπημα της 30ής Απριλίου 1985. Επιπλέον, υποστηρίζει ότι τον Φεβρουάριο 1986, όταν χορηγήθηκε η άδεια εισαγωγής, το ψήφισμα δεν ανταποκρινόταν πλέον στα πράγματα. Η Μόνιμη Επιτροπή της Συμβάσεως, κατά τη συνεδρίασή της στη Λωζάνη από τις 28 Οκτωβρίου μέχρι την 1η Νοεμβρίου 1985, αναγνώρισε ότι τα μέτρα που είχε λάβει η Κυβέρνηση της Βολιβίας ήταν πράγματι σημαντικά. Κατόπιν αυτού ζήτησε από τη Γραμματεία της Συμβάσεως να απευθύνει στα συμβαλλόμενα μέρη τη σύσταση να αναστείλουν την απαγόρευση εισαγωγής ειδών από τη Βολιβία.

17. Επιπλέον, η Γαλλική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή επιρρίπτει το βάρος των ευθυνών της στα κράτη μέλη. Αν η Επιτροπή φρονούσε ότι η κατάσταση στη Βολιβία έπρεπε να αντιμετωπιστεί με απαγόρευση των εισαγωγών, έπρεπε να ακολουθήσει τη διαδικασία του άρθρου 21 του κανονισμού 3626/82, όπως έπραξε π. χ. στην περίπτωση εισαγωγής ακατέργαστου ελεφαντοστού, η οποία απαγορεύεται πλέον βάσει κανονισμού.

18. Κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, η Επιτροπή συγχέει τους λόγους σκοπιμότητας με τα επιστημονικά κριτήρια. Η κυβέρνηση αυτή ομολογεί ότι η χορήγηση των επίμαχων αδειών ήταν ίσως άκαιρη, καθόσον διεξάγονταν ακόμα συζητήσεις μεταξύ της Γραμματείας της Συμβάσεως και της Βολιβίας σε σχέση με τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες θα μπορούσαν να επαναληφθούν οι εξαγωγές αιλουροειδών από τη χώρα αυτή. Η καθιέρωση όμως ποσοστώσεων εξαγωγής αποτελούσε άτυπη συμφωνία μεταξύ της Γραμματείας και των συμβαλλομένων μερών και δεν αποτελούσε υποχρεωτική διαδικασία για την εισαγωγή δειγμάτων εκ μέρους των συμβαλλομένων μερών της Συμ-

βάσεως. Κατά συνέπεια, η μόνη προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας εισαγωγής ήταν η σύμφωνη γνώμη της επιστημονικής αρχής που είναι αρμόδια να εξακριβώνει αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο β.

19. Τέλος η Γαλλική Κυβέρνηση προσθέτει ότι το κύρος της διαδικασίας που ακολούθησαν οι γαλλικές αρχές δεν αναιρείται από το γεγονός ότι τον Απρίλιο 1985 οι βελγικές αρχές είχαν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι οι επίμαχες αγριόγατες απειλούνταν με εξαφάνιση (βλέπε σημείο 9 ανωτέρω) και ότι η Γαλλία δεν εφάρμοσε τη διαδικασία διαβουλεύσεων (βλέπε σημείο 7 ανωτέρω) πριν χορηγήσει τις άδειες εισαγωγής.

Οι βελγικές αρχές εξέφρασαν την άποψή τους σε μία περίπτωση που δεν μπορεί να συγκριθεί με την προκειμένη, η δε ανεπίσημη διαδικασία διαβουλεύσεων βρισκόταν σε εμβρυακή κατάσταση και δεν ήταν δεσμευτική κατά τον χρόνο των κρίσιμων περιστατικών.

20. Με το υπόμνημα απαντήσεως η *Επιτροπή* ισχυρίζεται ότι η έκδοση κανονισμού βάσει του άρθρου 21 δεν είναι το μόνο μέσο για την επιβολή απαγορεύσεως των εισαγωγών. Για την εφαρμογή του κανονισμού 3626/82 υπάρχει μια πάγια πρακτική, κατά την οποία οι υποχρεώσεις που υπέχουν τα κράτη μέλη από το άρθρο 10 του κανονισμού διασαφηνίζονται κατά τις συνεδριάσεις στις οποίες καταβάλλεται προσπάθεια εναρμονίσεως των απόψεων των αρχών των κρατών μελών και της Επιτροπής, δηλαδή συνήθως στο πλαίσιο της κοινοτικής επιτροπής της Συμβάσεως. Κατόπιν των συνεδριάσεων αυτών οι υπηρεσίες της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αποστέλλουν τηλετυπήματα στις αρχές των κρατών μελών, με τα οποία τις ενημερώνουν για τον τρόπο εφαρμογής του άρθρου 10. Έτσι, στην προκειμένη περίπτωση στάλθηκε τηλετύπημα στις 30 Απριλίου 1985.

21. Στη συνέχεια η Επιτροπή παρατηρεί ότι οι βολιβιανές άδειες εξαγωγής χορηγήθηκαν στις 5 Αυγούστου 1985, δηλαδή όταν ίσχυαν ακόμα πλήρως οι επικρίσεις που είχαν διατυπωθεί για την εφαρμογή της Συμβάσεως από τη Βολιβία. Εξάλλου, τον Φεβρουάριο 1986 η κατάσταση δεν είχε αλλάξει καθόλου ως προς τις αγριόγατες, όπως προκύπτει από το σχέδιο πορισμάτων της επιτροπής της Συμβάσεως, το οποίο συντάχθηκε κατά τη σύνοδο της επιτροπής αυτής από τις 12 μέχρι τις 14 Νοεμβρίου 1985 (βλέπε σημείο 9 ανωτέρω). Κατά την Επιτροπή πρόκειται επομένως για σφάλμα των επιστημονικών αρχών της Γαλλίας, οι οποίες υπό τις περιστάσεις αυτές εκφράστηκαν υπέρ της χορηγήσεως των αδειών. Το σφάλμα αυτό αναγνώρισαν και οι ίδιες οι γαλλικές αρχές με το έγγραφο της 16ης Ιουλίου 1986 (βλέπε σημείο 10 ανωτέρω).

22. Τέλος, η Επιτροπή διευκρινίζει ότι δεν καταλογίζει στη Γαλλία το γεγονός ότι δεν έλαβε υπόψη την άποψη των βελγικών αρχών ή ότι δεν εφάρμοσε την ανεπίσημη διαδικασία διαβουλεύσεων.

P. J. G. Kapteyn
εισηγητής δικαστής